

ОСТРОЗЬКА ЛІЛІЯ В МОСКВІ

Третого дня місяця лютого 2020 року відзначають 120 років з дня народження українсько – російської художниці Ольги Дмитрівни Яновської. Української, бо наша земля дала їй життя і щедро обдаровувала, завдяки частим візитам до Острога, натхненням до творчої праці. А російської, бо з 1933 по 1998 роки вона жила і працювала у Москві. Та остаточну крапку у приналежності наша землячка поставила заповітом поховати свій прах у могилі матері в Острозі. (Фото 1)

Фото 1

Мистецтвознавці стверджують, що володарка пензля дуже любила квіти, особливо конвалії і бузок. У флористиці квітка конвалії символізує невинність, чистоту, вірність, надійність, приховану любов та ніби промовляє «Думаю про тебе», чим схожа на перше кохання. Старовинна російська легенда оповідає про любов Волхової до прекрасного юнака Садко. Але Садко кохав Любаву. Дізнавшись про це, горда Волхова вирішила навіки поринути в холодне водне царство. І тільки місяць був свідком, як сльози дівчини, перлинами впали на землю, перетворившись у дзвоники конвалії. (Фото 2)

Фото 2

У Яновської є картина «Мальви», ці квіти означають «понівечені любов'ю». Не відомо достеменно, що думала вона, коли її писала, але 1917 року її коханий – перший чоловік Яків Тарнавський, виїздить за кордон, а вона лишається в Одесі. (Фото 3)

Ольга Дмитрівна вважала, що найголовніше у зображенні – передати сонце і повітря. Тому створені нею образи такі м'які. А картини – легкі і теплі, як подих вітру і аромат матіоли літньої ночі.

Лет років невблаганний і за стільки десятиліть фарби вже не такі яскраві, як у день написання... Проте вони досі - миті, вихоплені з кола часу швидкоплинного життя. І мовою пензля досі шепочуть про світ навколо, такий же барвистий і стрімкий, як «Італійська полька» С.Рахманінова та піднесений і повітряний, як вальс Ф. Шопена № 10 сі мінор. Ймовірно, що на формування особистості художниці вплинула загальна атмосфера освіченості дому, де часто була в Острозі, оскільки там звучали українська, російська, польська, французька мови, класична музика. (Фото 5)

Якось на одній із виставок Ольга Яновська побачила картини авангардиста Іллі Машкова і вирішила продовжити навчання малюванню

саме у нього. «Машков не тільки бачив предмети, - згадувала вона пізніше, - він відчував їх вагу, смак, соковитість, він шукав та знаходив живописну правду та красу кольору». Тому жінки на її картинах прості, у природних позах та за звичайними заняттями. Вони схожі на гармонію у музиці, яку відчуваєш десь усередині і розумієш не розумом. Кольори приглушені, ніби бояться різкістю налякати красу. (Фото 4)

Як відомо, бувають ясні дні і дні сумні, чи швидше для роздумів, осмислення призначення свого буття. У житті цієї майстрині пензля також були такі дні, тоді її полотна набували кольорів таємничого оксамиту мороку, ніби після упокоєння нестримної хурделиці. Коли місяць у вікно втрапляє ледь-ледь, вляглися хатні клопоти, втома огортає стружене тіло і опиняєшся в полоні сну, з пут якого не виборсатися аж до ранку... Як і не минути художниці неминучого присуду: творити прекрасне і не збутися мамою, навіть у другому шлюбі. Картини стали її дітьми.

Той, хто хоч раз брався за пензель, навіть на полотні розбитому на кубики, чи за малювання з цифрами, що сьогодні пропонують нам кмітливі китайці, знає яка то клопітка, тривала і стомлююча праця. Бо передбачає вияв наполегливості, терпіння, зосередженості, здатності передати перспективу, форму, об'єм, колір, настрій. І водночас вимагає закоханості в життя, величезної віри у себе, непереборного бажання зберегти у вічності часточку неповторності моменту.

Ольга Яновська не лише любила зображати квіти. Вона і сама була схожа на квітку – лілію: така ж світла, ніжна, самодостатня, несуетна, елегантна і чарівна у довершеності своєї простоти. Лілія — квітка, котра згадується ще в давніх легендах. Згідно однієї із них, вона з'явилася зі сліз Єви...

Ця острозька лілія, що колись дивувала Москву, сьогодні тішить своїм талантом людський рід у далеких світах. Доля багатьох творів Ольги Дмитрівни - не відома. Проте є ті, що у дивний спосіб потрапили на батьківщину, до Острозького краєзнавчого музею. Виставка художніх творів О. Д. Яновської триватиме ще 1,5 місяця. Милуватиме око і зігріватиме душу кожного, хто переступить її поріг. Є речі на світі, про які достатньо чути. А є такі, що треба бачити...

Іванна ДЕНИЩУК, методист відділу освіти Острозької РДА